

Vuoden 1950 lapset

*Kevät saapui ja verhos jo laaksot ja haat, ...
Tein minä pillin pajupuusta, ...
Tuuli hiljaa henkäilee, ...
Miks´ leivo lennät Suomehen ...
Orvokkini tumma silmä, ...*

Näitä ja monia muita tuttuja lauluja lauloimme keväisin kouluissamme 1950-luvun lopulla. Kevään tulo riemastutti meitä lapsia. Auringon sulattamilla pihamailla saattoi hypätä ruutua ja pelata pallopelejä. Pojat intoutuivat rakentelemaan vesirattaita puroihin. Me tytöt keräsimme ihastuksesta kiljhdellen kirkkaankeltaisia, kevään ensimmäisiä rentukoita ja pieniä hennonsinisiä orvokeita ojien varsilta.

Toukotyöt pitivät maaseudun isännät ja emännät kiireisinä. Vapun tienoilla nostettiin kellarista siemenperunat tupaan itämään. Koulullakin oli oma perunapelto. Perunat istutettiin keväällä ennen kevätjuhlia ja nostettiin syksyllä koulun alettua näppärin sormin.

Äitienpäivä- ja kevätjuhliin valmistauduttiin koulussa ja kodeissa. Askarreltiin äideille onnittelukortit ja kukat rintaan heidän juhlaansa. Harjoiteltiin ja jännitettiin juhlaesityksiä. Äidit ompelivat lapsille kesämekkoja ja pyhäpaitoja. Isän moottoripyörän kyydissä pääsimme siskojeni kanssa vuoroin valitsemaan kesäkenkiä setämme kenkäkaupasta. Koulun Iloisiin juhliin saapui koko kylä.

Ylivieskan seurakunta järjesti 2.2.2020 yhteisen syntymäpäiväjuhlan vuoden 1950 lapsille Suvannon kappelilla. Suuret kiitokset siitä seurakunnan työntekijöille. Juhlan jälkeen on kysytty, voisiko juhlapuheen saada luettavaksi jossain muodossa. Koko puhe on luettavissa alla.

Onnittelut kaikille vuoden 1950 lapsille!

Lea Laukka

2.2.2020 juhlapuhe vuonna 1950 syntyneille, Suvannon kappeli, Ylivieska

Hyvät ikätoverit, seuralaiset ja kanssamme juhli seurakuntaväki

Me 1950-vuoden lapset synnyimme rauhanajan Suomeen. Sotakorvausten maksaminen, siirtoväen asuttaminen ja rintamamiestalojen rakentaminen olivat tuolloin yhteiskuntamme haasteita. Läheisiä, koteja ja maita oli menetetty, mutta jälleenrakentaminen ja toivo paremmasta veivät eteenpäin. Meitä liekutettiin tuolloin vielä kehossa, ehkä toimimme iloa ja toivoa perheisiimme, työtäkin. Lapset hoidettiin tuolloin maaseudulla kotosalla jotenkin vain töiden lomassa ja työtä todella riitti.

Parin vuoden päästäkin olimme vielä liian pieniä seurataksemme radiosta Helsingin

olympialaisia tai Armi Kuuselan menestystä maailmalla, mutta nämä eivät Suomen tarinasta meiltäkään ole jääneet kuulematta.

50- luvun puolivälistä muistan kesien lämmön, ja riemulliset pihaleikit kahden siskoni, kylän lasten ja serkkujen kanssa. Pappani asui kanssamme. Hän oli Amerikan rahoillaan rakentanut talon ja pihapiirin, jossa kasvoimme. Isä ja äiti, talon nuori miniä, jatkoivat tilanhoitoa, peltoa raivattiin, karjaa lisättiin. Punainen Valmet ostettiin hevosen avuksi.

Riihellä oli mainioita piilopaikkoja, juostiin kilpaa, hypättiin ruutua, pituutta ja korkeutta. Välillä mäihättiin naurista isolla kivellä. Niityllä haravoimme siskojen kanssa ojanpientareita heti, kun työhön kykenimme. kahvitauoilla hyppelimme ojilla etsien mesimarjoja ja nautimme niiden suloisesta mausta auringon paahtaessa siniseltä taivaalta. Saimme kasvaa huolta vailla.

Joulua odotettiin hartaasti. Pukin tuomia puusuksia oli pakko päästä kokeilemaan saman tien. Iso kuusi seisoivat tuvassa, aidot kynttilät paloivat metallijaloissa kuusen oksilla, kun me lapset lauloimme ja leikimme kuusen ympärillä. Tapanina ajoimme hevosella ja kirkkoreellä lammasvällyjen alla mummolaan Vatjusjärvelle. Mummon pöydällä helisi enkelikello, ja pöytäkello, jonka äidinäiti oli saanut talvisodassa kaatuneelta puolisoiltaan kihlahajaksi, ihastutti soidessaan espanjalaisen rapsodian sävelin.

Syksyllä 1957 katselimme isän kanssa pihakuusen juurelta Sputnikin lentoa. Ilmoitettuun aikaan se näkyi selvästi pienenä taivaalla liikkuvana valopisteenä.

Tuolloin olin jo koululainen kuten kaikki te ikätoverini.

Koulu, joka toimi kotikylälläni kahden kunnan, Nivalan ja Haapaveden yhteisenä suuressa hirsituvassa, oli palanut ja uutta rakennettiin. Samoihin aikoihin saatiin kylälle sähköt. Sähkölinaa pitkin hiihdimme talvisin kouluun. Matkan varrella laskimme mäkeä Itäkalliolta ja kohtalokas hyppyrilasku katkaisi minunkin Esko Järvisistäni kannan. Pläkkipaikkaus raapi latua ikävästi siitä lähtien. Pihapiirissä laskimme mäkeä pahvinpalasilla riihen loivalta pärekatoilta alas korkeaan kinokseen.

Talvisin hiihdettiin paljon ja kilpailuja järjestettiin koululla ja kotonakin. isä hommasi palkinnot ja äiti tarjoilut. Kyläläiset kokoontuivat usein yhteen juhliin ja talkoisiin ja kyläilivät toistensa luona. Sukulaiset tapasivat toisiaan matkojenkin takaa.

Sputnik kiersi maata -57, Juri Gagarin -61. Valentina Tereshkova oli ensimmäinen nainen avaruudessa-63. Aleksei Leonov kävi avaruuskävelyllä -65, miehitetty Apollo 8 lensi kuun ympäri joulukuussa -68, Neil Armstrong astui kuun pinnalle heinäkuussa -69. Suurvaltojen kilpavarustelussa kylmän sodan aikana olivat ehkä poliittiset tarkoitukset tieteellisiä tärkeämpiä maiden johtajille.

Me kävimme 60- luvulla koulumme, kansa- ja kansalaiskoulun, keskikoulun ja lukion, ammattiopintoja ja jatko-opintoja. Kuulimme radiosta, mutta 60- luvulla jo myös televisiosta uutisia läheltä ja kaukaa. Suuresti järkytti J.F. Kennedyn murha syksyllä -63. niin myös Martin Luther Kingin ja Robert Kennedyn murhat -68. Vietnamin ja Biafrassa sodittiin, Berliinin muuria rakennettiin. Tsekkoslovakian miehitys tuli aivan liian lähelle -98.

Poliittinen ylioppilasliikehdintä voimistui myös meillä Suomessa, ehkä eniten Helsingissä, missä itse opiskelin. Joululomalla, jouluaattona -71 Ylivieskassa paloi Asemaravintola. Saman vuoden -71 alkaessa täällä juhlittiin kaupungiksi muuttumista. Kalajoki-Iisalmi- tietä rakennettiin. Autot yleistyivät.

Toiset lähtee kuuhun ja toiset Ruotsiin, lauloi Hector mustasta 60-luvusta. Työttömyystöitä ei

ollut tarjolla, pientiloilta ei saatu riittävää toimeentuloa. Jukka Kuoppamäki miettii lauluryriikassaan, mitä kertoisi kotimaastaan Saksaan muuttaessaan. Kertoisiko köyhyydestä, laudoista ovissa ja ikkunoissa?

Sisin pyytää kertomaan taivaan ja järvien sinestä, ja hankien ja kesäöiden valkeudesta. Nuo värit siniristilipussamme ovat kertoneet meille koko elämämme ajan luontomme kauneudesta ja risti kristillisestä perinnöstä. Me olemme käyneet pyhäkouluu, kouluajanamme uskonnonopetusta ei kyseenalaistettu, lapsillamme oli seurakunnan päiväkerhotkin, mutta nyt puhaltavat monet tuulet lastenlastemme kasvuilmapiirissä.

70-80- ja vielä 90-lukukin olivat ruuhkaisimpia vuosikymmeniämme: työt, lapset ja kodit täyttivät aikamme niin että maailman menoa ehti ja jaksoi seurata vain sivusilmällä. Täällä Ylivieskassa lapsiperheet ja naapurukset tulivat äkkiä tutuiksi keskenään. Lasten syntymäpäiviä vietettiin, kyläkutsuja esitettiin ja vastaanotettiin. Täällä järjestettiin useita valtakunnallisia juhlia.

1970-luvulla siirryttiin maassamme peruskouluun vaiheittain pohjoisesta etelään. Urho Kekkonen oli yhä presidenttimme, vuodesta 1956 lähtien. Hänen panoksensa ETYKIn, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin järjestämiseen oli voimakas. Hän isännöi ETYKIn huippukokousta Finlandia-talossa heinä-elokuun vaihteessa 1975 ”Helsingin hengessä”. Euroopan maiden valtionpäämiehet olivat paikalla (lukuunottamatta Albaniaa ja Andorraa) sekä Yhdysvaltojen ja Kanadan päämiehet. 1. elokuuta allekirjoitettiin päätösasiakirja, joka käsitteli Euroopan turvallisuuskysymyksiä, mutta myös yhteistyötä mm. taloudessa, tieteessä ja ympäristönsuojelussa, sekä humanitäärisiä asioita. (Afganistanin ja Jugoslavian sodissa sopimusta jo rikottiin.) Myöhemmin, vuonna 1991 Etykin asiakirjan allekirjoittivat Albania ja itsenäistyneet Baltian maat ja v.1992 Neuvostoliitosta ja Jugoslaviasta itsenäistyneet valtiot. ETYJ toimii nyt päätösasiakirjan pohjalta esim. Ukrainassa ja pakolaiskysymyksissä.

1980- luvun vahvimpia muistojani ovat Mauno Koiviston valinta presidentiksi -82, ensimmäisten naispappien vihkiminen Suomessa -88, Olof Palménin murha ja Tsernobylin räjähdys -86, Taivaallisen rauhan aukion verilöyly -89 demokratian vaatijoita vastaan, Itänaapurissa Gorbatsovin aika 88-91 ja Afrikan apartheidin vastustajan Nelson Mandelan taistelu, vapautuminen kymmenien vankeusvuosien jälkeen, nousu presidentiksi ja rauhannobelistiksi.

Mauno Koiviston toisella kaudella purettiin YYA- sopimus ja jätettiin EU- hakemus. Hänen seuraajansa Martti Ahtisaaren kaudella Suomen EU- jäsenyys alkoi vuoden -95 alusta. (Britannia ehti jo toissa yönä erota EU:sta.) Eurosetelit ja kolikot tulivat käyttöön 2002 vuoden alusta. Tarja Halonen oli jo tuolloin presidenttimme. Ahtisaari sai myöhemmin Nobelin rauhanpalkinnon 2008, toimittuaan monien kansainvälisten konfliktien välittäjänä.

1994 syyskuussa tapahtui Estonian traaginen uppoaminen Itämerellä. Me Ylivieskassa heräsimme valtavaan räjähdykseen aamuyöllä 22. tammikuuta -95. Jäähalli oli räjähtänyt aiheuttaen miljoonavahingot, mutta säästäten ihmislapset. Uusi halli on valmistunut vuosia sitten. Nyt nousee uusi kirkko näkyvälle paikalle. Toiveikkaana odotamme sen käyttöönsiunaamista.

Nykyinen presidenttimme Sauli Niinistö vanhempien poikiensa kanssa joutui kokemaan merenalaisen maanjäristyksen aiheuttaman valtavan tsunamin tapaninpäivänä 2004. Hän selvisi ja hänestä tuli presidenttimme 2012. Hän on hoitanut tehtävänsä viisaasti idän ja lännen välissä kuten edeltäjänsäkin ovat tehneet. Häneltä voi oppia paljon ja me voimme

kantaa häntä ja maatumme rukouksin.

Olemme rauhaa ja tasa-arvoista ihmisyyttä rakastavia suomalaisia. Maanpuolustuksen koemme tärkeäksi. Naisten vapaaehtoinen asepalvelus on ollut mahdollista Suomen kansalaisille vuodesta -95 lähtien. Maamme naiset ovat nousseet johtaviin valtion ja kirkon virkoihin. Tarja Halonen valittiin presidentiksi 2000, Irja Askola Helsingin piispaksi 2010 ja sittemmin Espoon piispan virkaan Kaisamari Hintikka 2018. Rohkenen ajatella tämän kehityksen rakentavaksi kaikkialla maailmanlaajuisesti.

Näiden vuosikymmenten kuluessa kasvoi uusi sukupolvi, toinenkin. Mekin saimme mahdollisuuden kasvaa heidän rinnallaan. He kävivät koulunsa, muuttivat luotamme, perustivat omat perheensä. Me toivomme heille hyvää, tuemme heitä voimiemme ja mahdollisuuksiemme mukaan. Lapsenlapsemme tuovat meille suurta iloa. En malta olla kertomatta, että kymmenes lapsenlapseni syntyi vain muutama päivä sitten. Vanhin täyttää keväällä 20 vuotta. kaikki he ovat kovin rakkaita. Tämän päivän älylaitteilla on helppo pitää yhteyttä heihin.

Näihin vuosikymmeniimme on mahtunut varmasti myös surua ja murhetta, sairautta, huolehtimista ja luopumista rakkaista ystävistä ja läheisistä.

Toivon, että kaiken tämän keskellä, kun työurammekin on ohi, muistaisimme jatkaa myös omaa elämäämme: tehdä itsellemme iloa tuottavia asioita, harrastaa, liikkua. Onneksi kaikki on vapaaehtoista. Voi veljet, ja sisaret, nauttikaamme näistä mahdollisuuksien päivistä ja vuosista!

Lämpimät onnentoivotukseni kaikille vuoden 1950 lapsille!

Lea Laukka